

بررسی احکام تدریجی در مکتب اسلام

نویسندگان:

صدیقه نبوی زاده استاد دانشگاه آزاد واحد کازرون
استاد روح‌انگیز طبیعی رئیس دانشگاه فرهنگیان کازرون

۱۳۹۷

مؤسسه آموزشی تألیفی ارشدان

سرشناسه	:	نبوی زاده، صدیقه، ۱۳۲۶ -
عنوان و نام پدیدآور	:	بررسی احکام تدریجی در مکتب اسلام / نویسندگان صدیقه نبوی زاده، روح انگیز طیبی.
مشخصات نشر	:	تهران: مؤسسه آموزشی تألیفی ارشدان، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	:	۱۸۳ ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۹۹۵-۳۰۰-۴
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
موضوع	:	فقه جعفری -- رساله عملیه
موضوع	:	Islamic law, Ja'fari -- Handbooks, manuals, etc*
موضوع	:	فقه جعفری -- تاریخ
موضوع	:	Islamic law, Ja'fari -- History*
موضوع	:	جاهلیت در قرآن
موضوع	:	Jaheliyat in the Qur'an*
شناسه افزوده	:	اس، روح انگیز، ۱۳۴۱ -
رده بندی کنگره	:	۳۹۷ ب ۲ ن / ۱۸۳/۹ BP
رده بندی دیویی	:	۲۲۰ / ۷۷
شماره کتابشناسی ملی	:	۵۴۲۰۰۰

مؤسسه آموزشی تألیفی ارشدان

نام کتاب:	بررسی احکام تدریجی در مکتب اسلام
تألیف:	صدیقه نبوی زاده، روح انگیز طیبی
ناشر:	آموزشی تألیفی ارشدان
ویرایش:	اول
نوبت چاپ:	اول ۱۳۹۷
حروفچینی و صفحه آرایی:	www.irantypist.com
طراح و گرافیسیت:	www.irantypist.com
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۹۹۵-۳۰۰-۴
شمارگان:	۱۰۰۰
مرکز خرید آنلاین:	www.arshadan.com
مرکز پخش و توزیع:	www.arshadan.net
قیمت:	۲۱۴۷۶۲۵۵
	۲۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۱۱
مقدمه.....	۱۳
فصل اول : عصر جاهلی و سنن اجتماعی آن.....	۱۵
مقدمه فصل.....	۱۶
جاهلیت.....	۱۷
زندگی مرگ بار انسان ها در عصر جاهلی.....	۱۸
خصوصیات دوران جاهلیت.....	۲۱
آداب و رسوم عصر جاهلیت.....	۲۴
پرستیده شدن بت ها.....	۲۷
پرستش جن.....	۳۲
تحریم طبیات.....	۳۳
نماز مشرکان.....	۳۵
شراب خواری.....	۳۶
قانون ارث در عرب.....	۳۶
جایگاه زن در جاهلیت.....	۳۹

۴۰..... تولد دختر در نزد عرب

۴۴..... نقش اسلام در احیای مقام زن

۴۵..... ازدواج

۴۸..... حقوق کودکان و تعلیم و تربیت

۴۹..... نتیجه فصل

۵۰..... فصل دوم: اسلام و احکام آن

۵۱..... مقدمه فصل

۵۲..... دین اسلام

۵۴..... اسلام دین جاوید

۵۵..... توحید در تقنین و تشریع

۵۷..... شرکت در تشریع

۵۷..... کتاب های آسمانی

۵۸..... نزول قرآن

۵۹..... مبارزه طلبی قرآن

۶۱..... احکام القرآن

۶۲..... احکام در قرآن

۶۳..... اعتدال در تشریع

۶۴	تفاوت فقه شیعه با دیگر فرق اسلامی.....
۶۷	ادوار سه گانه فقه اهل بیت علیهم السلام.....
۶۸	احکام اسلام.....
۶۹	حکم.....
۷۱	منابع احکام.....
۷۱	احکام پنج گانه شرعی.....
۷۲	اصل صلاح.....
۷۴	اسرار و علل شرایع اسلام و اصول اسلامی.....
۷۶	وظایف مالی.....
۷۶	خمس.....
۷۷	آغاز سال خمس.....
۷۸	زکات.....
۷۹	کفارات.....
۷۹	صدقه.....
۸۰	نذورات.....
۸۰	هبه.....
۸۱	احکام ذبح اسلامی.....
۸۲	اسباب محرمیت در اسلام.....

خویشاوندی رضاعی (شیری)..... ۸۴

انواع ازدواج دائم در اسلام..... ۸۶

ازدواج موقت..... ۸۸

حرام بودن ازدواج با همسر پدر..... ۸۹

حرام بودن ازدواج و جمع بین دو خواهر..... ۹۰

مهریه در اسلام..... ۹۱

مهریه ای برای پدر زن..... ۹۳

ظهار..... ۹۴

علت ارث بردن دو برابر مرد..... ۹۴

سر حرام بودن تناول نخاع و طحال به..... ۹۵

برتری حج بر نماز و روزه..... ۹۶

علت وجوب نماز..... ۹۶

علت ۵۱ رکعت بودن فرائض و نوافل روزانه..... ۹۷

پیمان جریره..... ۹۹

نتیجه فصل..... ۱۰۰

فصل سوم : نگاهی اجمالی به احکام تدریجی اسلام..... ۱۰۱

مقدمه فصل..... ۱۰۲

- ۱۰۳..... اصل تدرج و تمکن.....
- ۱۰۳..... اصل تحریم در اسلام به طور تدریجی.....
- ۱۰۵..... بینش مرحله ای در قرآن کریم.....
- ۱۰۶..... مراحل مناظرات حضرت ابراهیم علیه السلام.....
- ۱۰۹..... مراحل دعوت پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله.....
- ۱۰۹..... دعوت خوشاوندان به اسلام.....
- ۱۱۱..... دعوت عمومی.....
- ۱۱۲..... جایگاه علم در اسلام.....
- ۱۱۴..... فقه و تفقه.....
- ۱۱۴..... ولایت فقیه.....
- ۱۱۶..... دلایل عقلی ولایت فقیه.....
- ۱۱۸..... تعلیم نماز به پیامبر صلی الله علیه و آله.....
- ۱۲۰..... نخستین نماز در اسلام.....
- ۱۲۱..... تغییر قبله.....
- ۱۲۳..... حکم روزه.....
- ۱۲۶..... جهاد.....
- ۱۲۷..... جهاد در اسلام و اهداف آن.....
- ۱۳۰..... تحریم جنگ در ماه های حرام.....
- ۱۳۱..... امر به معروف و نهی از منکر.....

۱۳۴.....	ثبت اسناد در قرآن.....
۱۴۶.....	مراحل رعایت پوشش در اسلام.....
۱۴۸.....	شرایط لباس.....
۱۴۹.....	مراحل تحریم ربا.....
۱۵۵.....	حکم قطعی در مورد شراب.....
۱۵۸.....	قمار.....
۱۵۹.....	بردگی در اسلام.....
۱۶۳.....	طرق آزادی بردگان.....
۱۶۴.....	خرید بنده از زکات.....
۱۶۵.....	علت این که بنده فقط دو همسر می‌گرفت.....
۱۶۵.....	ازدواج با کنیزان.....
۱۶۷.....	مهاجرت.....
۱۶۸.....	قانون کلی نجات.....
۱۷۰.....	مراحل و منازل خداوندگاری.....
۱۷۵.....	نتیجه فصل.....
۱۷۶.....	کلام آخر.....
۱۷۶.....	نتیجه.....
۱۷۸.....	منابع و ماخذ.....

پیشگفتار

جاهلیت دوره ای از ادوار تاریخ زندگانی اعراب پیش از اسلام است که در آن عصر ، روزگار را به شرک و بت پرستی سپری می کردند ، این دوره مشحون از اندیشه های عجیب و غریب و مبتنی بر خرافات و اوهام بوده است . کار عمده و اساسی که اسلام پس از ظهور خود انجام داد ، مردود دانستن بسیاری از افکار عهد جاهلی و در عین حال سازگار کردن پاره ای دیگر از آن افکار با اصول و مبانی دین اسلام بوده است که در واقع این کار ، تمامیت یک هنر دینی را نشان می دهد . یعنی سازگار کردن سنت موجد ، در یک قوم با قوانین و مقررات جدید .

قرآن کتابی است که با حوادث و رویدادهای عصر خود دوران ۲۳ ساله نبوت ارتباط و پیوند ناگسستنی دارد ، چنین کتابی ممکن نیست که در یک روز و یک جا نازل شود . اصلاح یک جامعه سر تا پا فاسد در یک روز و به صورت دفعی ، امری محال می نماید . بنابراین باید گفت که قرآن به تدریج نازل و ابلاغ می شد تا جامعه قدرت جذب و پذیرش آن را با آمادگی بیشتر و بهتر داشته باشد . هر چند که قرآن به صورت دفعی در ماه مبارک رمضان نیز بر قلب پیامبر صلی الله علیه و آله نازل شده است .

برای جامعه ای که غرق در منجلاب فساد بوده و در جاهلیت به سر می برد چگونه ممکن بود یک شبه ساخته و پرداخته شوند و چگونه امکان داشت ناگهان بت ها را رها کرده و به پرستش الله روی آورند ، نبوت را بپذیرند و احکام عبادی ، اجتماعی ، اقتصادی و ... دستورات اسلام را اجرا کنند . بر همین اساس است که سوره های مکی قرآن بیشتر روی مسائل عقیدتی و مبداء و معاد تکیه دارند ، در حالی که سوره های مدنی بیشتر به مسائل عبادی و عملی و حکومتی پرداخته اند .

عامل تدریج یکی از عوامل موثر در تطور و تحول احکام اسلامی است . بدین معنا که قرآن کریم در نزول، ابلاغ و تشریع سیر تدریجی داشته است. منظور از تدریجی بودن، تشریع مرحله ای و اندک اندک احکام و تکالیف در موضوعات گوناگون و یا در یک موضوع است . شیوه بیان تدریجی فقه القرآن است که در آن متناسب با شرایط زمانی و مکانی و عادات زندگی مردم بعضی از احکام به تدریج از آسان به مشکل و از حکم جزئی به حکم کلی تر تشریع شده است تا زمینه برای پذیرش حکم نهائی آماده باشد.

موارد نسخ احکام و تشریع حکم موقت را نیز می توان در همین راستا دانست . البته باید توجه داشت که آیات منسوخ و ناسخ و احکام دارای حکم موقت و دائم ، اگر چه از نظر تشریع دارای ترتیب زمانی بوده و یکی پس از دیگری نازل شده اند ولی تفاوت عمده ای که با تشریع تدریجی دارند این است که در آنها نزول حکم بعدی، احکام قبلی را باطل کرده و از گردونه عمل خارج می کند در حالیکه در تشریع تدریجی ، احکام بعدی مؤید و مؤکد حکم قبلی می باشد .

در اینجا لازم می دانم از همه کسانی که در نگارش این کتاب ما را یاری داده اند به ویژه جناب آقای محمود رضا جلالی مسئول کتابخانه دانشگاه آزاد اسلامی کازرون که با زحمات بی شائبه خود ما را در این امر یاری نموده اند کمال سپاسگزاری نمایم.